

OM *Kalle Anka, kultur och konsumenter*

Skall grundskolans elever få läsa serietidningar under lektionerna? Från skolkonflikten i höstas minns vi, att när lärarna lämnade klassrummen marscherade Kalle Anka och Stålmannen in i stället. Nu när konflikten är bilagd, kunde man vänta sig att serietidningarna får bereda plats för värdefullare lektyr. Men i ett föredrag på skolöversty-

relsen har lektor Göte Rudvall varnat lärarna för en alltför negativ attityd till serieläsning under lektionstid.

Tanken är kanske inte så absurd som den i förstone kan förefalla. De sammanhållna klasserna i grundskolan har medfört en mycket stor spridning inom varje enskild klass i fråga om elevernas läsförmåga och mogenhet. I en genomsnittlig sjundeklass t. ex. beräknas några elever i fråga om prestationsförmåga och mognad stå på samma nivå som genomsnittseleverna i tredje klass, medan några elever på samma sätt motsvarar

genomsnittet för första ring. Skall varje elev sysselsättas efter sin förmåga måste texturvalet för läsning bli mycket brett. Om texten sedan inryms i en pratbubbla eller ej, förefaller i sammanhanget av underordnad betydelse. Det väsentliga är, att läsförmågan utvecklas och stimuleras och att den inte hämmas genom för svåra texter.

Om serietidningar valdes som exempel kan det vidare vara för litet tillspetsat illustrera en annan tes: vikten av att inte bygga upp murar mellan skolarbetet och fritidsaktiviteter. Den litet moraliserande attityd till ungdomens fritidsläsning, som ibland kan förekomma i skolan, är farlig. Det borde i stället vara så att man utnyttjade de intressen som finns och styrde in dem på en också ur skolans synvinkel givande väg. Inom grundskolan arbetar man på det hela taget efter denna linje. Hur är det i samhället i övrigt?

De kultursociologiska undersökningar som utförts under senare tid visar, att det finns betydande skillnader beträffande olika sociala gruppers intresse för "finkulturella" aktiviteter. Lundasociologen Harald Swedners undersökning av teaterpubliken i Stockholm bekräftar t. ex. vad vi redan misstänkt: att teaterpubliken i betydande omfattning rekryteras från social-

grupp I och att stigande levnadsstandard inte medfört någon påtaglig utjämning mellan olika sociala gruppers kulturella konsumtion.

Man kan göra invändningar mot sociologen Swedner. Hans metod att dela upp befolkningen i socialgrupper är i detta sammanhang knappast givande. Socialgruppsindelningen är en godtycklig sammanvägning av helt olika faktorer som utbildning, inkomst och yrke och ger föga vägledning för en analys av orsakerna till de skillnader som iakttagits.

Kulturpolitikern Swedner måste också tas med reservation. Hans personliga premisser så som han lägger fram dem i en artikel i Tiden (1965/1) är att det existerar barriärer mot finkulturen och att dessa bör brytas ned. Men inför dessa barriärer stannar han ändå i tvekan om vem som vill bryta ned dem och vad som finns på andra sidan. I en av frågorna i stockholmsundersökningen avslöjar han ofrivilligt sitt dilemma. Hur många av dem, som inte besöker teater, anser att TV täcker deras teaterbehov? Många svarar givetvis jakande; problemet är ju i realiteten inte att många känner sig utestängda från teatrarna utan att de aldrig skulle komma på tanken att bli regelbundna besökare. Teaterns demokratisering betyder med andra ord inte att man tillfredsställer ett behov i breda folklager utan att man skapar ett. Problemet är dock hur man åstadkommer detta behov.

I något som förefaller vara besvikelse över att kulturbehovet inte uppstår spontant gör Swedner en helomvändning i sina kommentarer och påstår att "finkulturen i stor utsträckning är ett *opium för borgarna*, en flykt undan en social och politisk verklighet" och att många som deltar i finkulturella aktiviteter gör det passivt och av prestige-skäl. Ändå är det här som Swedner snuddar vid något som borde vara väsentligt men som ofta förbises i debatten, nämligen hur man idag över huvud förmedlar upplevelser och impulser till en annan individ.

Innan vi drar alltför långt gående slutsatser om relationerna mellan olika grupper, kan det alltså vara befogat att mer ingående studera kommunikationsproblemet i allmänhet. Det existerar ju som bekant även samtalsstörningar mellan generationer, mellan dem som faktiskt går på teater och avancerade dramaturger etc. Det enda vi vet är, att vi tydligen har att göra med ett problem som är betydligt ömtåligare än vad en äldre generations folkbildare någonsin kunnat anat.

Frågan är inte hur man skall få fler åskådare till teaterföreställningar. Att med konstlade medel öka publiken vid olika finkulturella evenemang vore en skenlösning vars enda värde är att den kan uttryckas i statistik. På samma sätt kunde man avläsa grundskolans kulturfostande resultat i antalet distribuerade läroböcker.

Rolf Norberg